

Varhaiskasvatuksen kehittäjäryhmän kokous 2/2011

Aika: 27.5.2011 klo 10.00–12.45

Paikka: Seinäjoki, Mediwest

Läsnä: Ekola Kalevi
Hakola Merja
Hintsa Sari
Ikola Eija (pj.)
Kari Paula
Kittilä Leena
Koskimäki Vivi-Ann
Sandell Christel
Rautajoki Arto
Saarijärvi Anne (siht.)

Poissa: Anttila-Varpula Elina; MLL; Forsberg Satu, Kokkola; Gammelgård, Lillemor, Vaasa; Hotakainen Riitta, Halsua; Kajaala Maija, Laihia; Kivikangas Mirja, Kaksineuvoinen; Kytölaakso Kai, Kokkola; Lehtinen Eija, Vaasa; Nyman Monica, Vaasa; Sandell Christel, Pietarsaari; Savola-Vaaraniemi Anne, Vaasa; Toikko Timo, Seamk, Tiitu Tuija, Seinäjoki ja Valkama Erja, Töysä.

1. Kokouksen avaus

Kehittäjäryhmän kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia; Tuija Tiitu on joutunut jättäytymään pois kehittäjäryhmätoiminnasta ja jättänyt myös puheenjohtajan tehtävänsä. Loppukauden puheenjohtajana toimii päivähoiton aluejohtaja Eija Ikola Seinäjoelta.

Puheenjohtaja Eija Ikola avasi kokouksen klo 10.10 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi Seinäjoelle.

2. Varhaiskasvatus sosiaalialan osaamiskeskuksen kontekstissa - haasteita ja mahdollisuuksia, kehitysjohtaja Arto Rautajoki SONet BOTNIA

Arto Rautajoki viittasi puheenvuorossaan osaamiskeskusjohtajien ministeriölle antamaan kehittämisrakennelausuntoon ja totesi tämän herättävän kysymyksiä myös varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Koska varhaiskasvatus ei hallinnonalamuutosten vuoksi ole enää kiinteästi osana sosiaalihuoltoa, on joissakin keskusteluissa tullut esiin tarvetta kehittämistyön osalta uuden kotipesän pohtimiseksi sosiaalialan osaamiskeskusten sijasta. Arto kuitenkin totesi, että palvelujen kehittämiseen yhä sisältyy myös varhaiskasvatus, jolloin SONet BOTNIA:n välittävä ja kokoava rooli varhaiskasvatuksen kehittämisessä tulee pohjalaismaakunnissa toistaiseksi edelleen jatkumaan. Vaikka osaamiskeskusjohtajien linja varhaiskasvatuksen osalta myös valtakunnallisesti on yhtenäinen, rooleja ja tehtäväjakoja tulee silti ennakoita. Nykyisen toimintakauden aikana varhaiskasvatuksen kehittäminen on sisältynyt useaan alueen Kaste -hankkeeseen, mutta jatkossa budjettien pienennyttyä hankekehittäminen ei nykyolymissaan tule jatkumaan. SONet BOTNIAan on tulossa syksyllä kasvatustieteiden harjoittelija, joka tulee jaksonsa aikana Anne Saarijärven ohjauksessa osallistumaan myös varhaiskasvatuksen kehittämisen suunnitteluun osana lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen kehittämistä. Harjoittelun aikana tullaan toteuttamaan yhteistyössä alueen Kaste-hankkeiden kanssa mm. varhaiskasvatuksen tilaa ja erilaisia kehittämistarpeita selvittäviä kartoituksia kehittämistyön pohjaksi. Arto Rautajoki kertoi lisäksi SONet BOTNIAssa käynnistyneestä alueellisen tiedontuotannon kehittämistoiminnasta, jonka alaryhmiin myös varhaiskasvatuksen edustajia tullaan jatkossa kutsumaan. Samoin suunnitteilla olevassa paikkatietotutkimushankkeessa fokuksessa tulevan olemaan lapsiperheet, joten yhtymäpintaa varhaiskasvatukseen tulee tätäkin kautta.

Keskusteltiin siitä, että lastentarhanopettajakoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen tulisi pyrkiä vaikuttamaan ja todettiin, että varhaiskasvatusneuvottelukunta (jäsenenä Tom Enbacka Pietarsaaresta) sekä alueellinen ennakkointityöryhmä (mukana osaamiskeskukset ja korkeakoulu) tällä hetkellä voivat

edistää näitä asioita. SONet BOTNIA:n roolia ylimaakunnallisena varhaiskasvatuksen kehittämisen kokoajana pidettiin haastavasta muutostilanteesta huolimatta jatkossakin tärkeänä.

EP:ltä koottua huolipuhetta varhaiskasvatuksen kehittämisestä

Projektityöntekijä Sari Hintsu piti Arton esityksen jälkeen ns. kommenttipuheenvuorona katsauksen joka pohjautuu viimeaikaisiin EP:n kuntien toimijoiden kanssa varhaiskasvatuksesta käytyihin keskusteluihin ja kehittämistyöstä nouseviin havaintoihin. Sarin mukaan kriittisinä pisteinä varhaiskasvatuksessa ovat mm. päivähoidon laatu, täydennyskoulutuksen taso, työhyvinvoinnin kysymykset, resurssien riittämättömyys (eläköityminen) ja myös huoli siitä, miten käy Kaste -hankkeissa käynnistyneelle varhaiskasvatuksen kehittämiselle syksyn 2011 jälkeen. (HUOM! Sarin esitys on kokonaisuudessaan liitteenä).

Keskusteltiin siitä, että esimerkiksi monikulttuurisuuden kysymykset ovat nousemassa myös Etelä-Pohjanmaalla päivähoidon haasteeksi. Lisäksi toimijoita huolestuttaa esimiesten pedagogisen johtamisen taso; kentällä tehdään edelleen töitä ”vanhoilla tavoilla” - tarvittaisiin koulutusta ja tutkivan työotteeseen sisällyttämistä päivähoidon arkeen. Myös varhaiskasvatuksen imagoa tulisi kohottaa. Ihmeteltiin myös sitä, miksei vasuja hyödynnetä täysipainoisemmin ja pohdittiin, olisiko alkuaikojen tiivimmän vasumentor -toiminnan (myös SB- alueen koulutetut mentorit) jälkeen kunnissa tarvetta uudentyyppiselle ”vasusparraukselle”. Todettiin, että kunnissa olisi suurta tarvetta myös menetelmäohjaukselle. Tällä hetkellä THL:n tuki varhaiskasvatukselle näyttää osallistujien mielestä kovin vähäiseltä, jos verrataan Stakesin aikaista vasu -tukea nykyiseen, vaikka toki verkossa mm. Varttua toimii hyvänä virtuaalipaikkana. Osallistujilla oli hyviä kokemuksia mm. hankkeiden mahdollistamana tapahtuneista työn vaatavuuden arvioinnista, tiimien konsultaatioista ja pienryhmätoimintojen kehittämisestä. Todettiin, että SB:n toimesta vuosien aikana jo muutamaan kertaan tehty täydennyskoulutuskartoitus voitaisiin uusia syksyn aikana harjoittelijan panosta hyödyntäen. SB:n roolia kolmen maakunnan varhaiskasvatuksen yhteisen foorumin järjestäjänä pidetään edelleen tärkeänä, vaikka toisaalta maakuntien sitoutuminen toimintaan koetaan välillä ontuvaksi. Todettiin, että Etelä-Pohjanmaalla päivähoidon johtajat ovat aloittaneet säännölliset tapaamisensa vuonna 2010, joista SB:lle toimitetaan kokousmuistiot. Myös muiden maakuntien osalta on keskusteltu aiemmissa kokouksissa vastaavanlaisen toiminnan toteuttamisesta ja tarjottu tarvittaessa myös osaamiskeskuksen kumppanuutta ja organisoitukea, mutta tällä hetkellä ei ole tietoa muiden maakuntien osalta. Varhaiskasvatuksen sisältöjen hankekehittämisen tulevaisuus näyttää tällä hetkellä haastavalta, mutta jatkossa yhteistyötä tultaneen selvittämään mm. SB:n toimesta resurssien puitteissa sivistystoimen kanssa, jolta toki sosiaalialan osaamiskeskusta vastaava kehittäminen rakenne puuttuu. Tiedossa kuitenkin on, että myös ministeriöt keskenään ovat käynnistäneet keskusteluja lapsiperheiden palvelujen kehittämisestä.

3. Selevän Paletin kuulumisia Suupohjan perhevalmennuksen kokonaisuudesta ja varhaiskasvatuksen roolista sekä Perhetupa Soffan toiminnasta, kehittäjätyöntekijä Merja Hakola

Merja Hakola kertoi Kauhajoen kaupungin varhaiskasvatuksen ylläpitämän koko perheen kohtamispaiikka Perhetupa Soffan toiminnasta. Keskeisenä toimintasisältönä on tuen, tiedon ja erilaisten toimintamahdollisuuksien tarjoaminen vanhemmille. Kokemukset ovat hyviä ja taustalla on monitoimijainen järjestäjäjoukko. Ks. tarkemmin http://www.kauhajoki.fi/site?node_id=96 Merja esitteli ansiokkaasti myös Suupohjassa käynnistynyttä neuvolan perhevalmennus -toimintaa, johon on itse ollut kirjoittamassa sisältöä (manuaali saatavissa käyttöön myöhemmin).

Todettiin, että juuri nivelvaiheissa esimerkiksi perhevalmennustoiminnan kaltainen tiedottaminen on ensiarvoisen tärkeää, sillä yhteiskunnan muuttuessa perheille on tullut uusia haasteita. Mutta myös päivähoidon palvelujärjestelmälle muutokset asettavat uusia vaatimuksia. Keskustelussa pohdittiin esityksen kirvoittamana myös palvelujärjestelmän laatua ja käsite-epäselvyyttä; päivähoito on palvelujärjestelmä, mutta varhaiskasvatus on sen sisältö. Huolta kannettiin myös niistä lapsista ja perheistä, jotka jäävät palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

4. Kehittäjäryhmän toimikauden 2011 tavoitteiden tarkentaminen ja valmistautuminen kaudelle 2012–2013

Ryhmän toiveena on seuraavalle kaudelle siirryttäessä saada koulutus- ja tutkimustahoja tiiviimmin sitoutumaan ja osallistumaan kehittäjäryhmätoimintaan. Nimeltä mainittiin mm. ammattikorkeakoulujen kanssa nykyisellään tehtävä melko vähäinen ja suunnittelematon yhteistyö, jolla kuitenkin varmasti olisi puolin ja toisin nykyistä enemmän annettavaa varhaiskasvatuksen yhteiseen kehittämiseen. Nykyiseen toimintasuunnitelmaan tehtiin tähän liittyen pieni tarkennus ”jatkaa ja kehittää yhteistyötä alueen oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen sekä täydennyskoulutustahojen kanssa alueellisen tietotuotannon, tutkimus- ja arviointitoiminnan edistämiseksi”. Ehdotettiin, että maakunnalliset yhtenäisesti alueille jatkossa koottavat verkostot (mm. esimiesten ryhmä) välittäisivät kokoontumisistaan muistiot SB:lle, mahdolliset kehittämisen työryhmissä kokoontuisivat suunnitelmien pohjalta ja isoja tiedottavia kehittäjäryhmän kokouksia pidettäisiin vain pari kertaa vuodessa. Koska kokouksessa oli edustettuna tällä kertaa vain Etelä-Pohjanmaan toimijoita, päädyttiin siihen, että varsinaisesti uuden toimintasuunnitelman valmistelu käynnistyy tarkemmin vasta syksyn aikana. Juuri maakuntien toimijoiden sitoutumista kaivataan, sillä nykyisellään kokouksiin osallistutaan pääasiassa oman maakunnan alueen tapaamisissa.

5. Muut asiat

-Anne Saarijärvi on ollut Kuvastin kehittämisessä yhteydessä menetelmän kehittäjään Laura Yliruokaan (THL) ja saanut hyvää palautetta varhaiskasvatuksen Kuvastimen rakentamisesta SB- alueella. Lauran palautteen perusteella mallia on myös voitu yksinkertaistaa käyttäjäystävällisemmäksi jättämällä Käsipeili -osio kokonaan pois mallista. Etelä-Pohjanmaan Lapset, nuoret ja lapsiperheet -kehittämishanke, Selevä Paletti ja Pohjanmaan Perhekaste osallistuvat SONet BOTNIAssa laadittavan sähköisen kaksikielisen Kuvastin verkkoversion kustannuksiin. Christel Sandel jatkaa edelleen lomakkeiden kääntämistyön viimeistelyä, mutta Pohjanmaan Perhekasteen Pamela Antila on mukana tarvittaessa verkkoversion muussa käännöstyössä. Tavoitteena on saada alkusyksyn aikana verkkoversio toimintaan.

Kuvastin testaus ja pilotointi on edennyt Pajuluoman päiväkodissa Seinäjoella; kokemusten perusteella läpikäytyjen casejen tuoma sisältö on tuonut työhön uutta sisältöä ja tehnyt ylipäänsä työn kehittämistä näkyväksi. Myös Ilmajoella kokeiluprosessi etenee, ja Suupohjassa Teuva käynnistää lähiaikoina oman Kuvastin kokeilunsa.

-Kiitimme lopuksi yhteistyöstä syksyllä eläkkeelle siirtyvää Kallea kukkatervehdyksen, ryhmämuisteluiden ja kortin kera.

6. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 12.45.

Seuraava kokous pidetään syksyllä tarkemmin myöhemmin sovittuna ajankohtana.

UUTTA KIRJALLISUUTTA:

Nurmilaakso Marja & Välimäki Anna-Leena (toim.) (2011): Lapsi ja kieli. *Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa*. OPPAITA 13 THL http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/uutinen?id=24875

Ruokonen Inkeri, Rusanen Sinikka ja Välimäki Anna-Leena (toim.) (2011) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. OPPAITA 3 THL <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b>

Kirves Laura & Stoor-Grenner Maria (2011) Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa

[http://mll-fi-
bin.directo.fi/@Bin/48dd648e5a9c4e89845915a3970b2eca/1309161247/application/pdf/13271105/Ki
usaamisen%20ehkäisy%20varhaiskasvatuksessa%20B5%20-%20www.pdf](http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/48dd648e5a9c4e89845915a3970b2eca/1309161247/application/pdf/13271105/Ki
usaamisen%20ehkäisy%20varhaiskasvatuksessa%20B5%20-%20www.pdf)

Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2011. Aika lapselle – arvoa kasvatukselle. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2011:8.

http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=479644&name=DLFE-16016.pdf

Etelä-Pohjanmaa
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
020 124 5141
PL 52 60101 SEINÄJOKI

Keski-Pohjanmaa
Kokkolan kaupunki
06 828 9435
PL 43 67101 KOKKOLA

Pohjanmaa
Vaasan ammattikorkeakoulu
06 326 3111
Raastuvankatu 29, 65100 VAASA